

Dlouhodobé a důvěryhodné ukládání elektronických dokumentů

Oskar Macek

Co je to dokument?

- co se rozumí pod pojmem dokument, je definováno v zákoně 499/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů v § 2, písmeno d):
  - dokumentem je každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena.

Digitální podoba

- digitální podobou zaznamenání informace se rozumí převedení původní analogové informace vyjádřené například písmeny, u informace zaznamenané psanou formou, nebo úrovní určité fyzikální veličiny, například u informace zaznamenané obrazově, zvukově nebo jinak do podoby číselné, a to nejčastěji v binární číselné soustavě.

Digitální podoba

- za nejdůležitější u dokumentů zaznamenaných digitální podobě lze považovat dvě vlastnosti:
  - a) kvalita zaznamenané informace se kopírováním nemění, říkáme, že není rozdíl mezi zdrojem a cílem při duplikování dokumentů zaznamenaných digitálně. Tudíž nevznikají kopie, ale další originály,
  - b) z bodu 1) plyne, že dokument zaznamenaný digitálně není závislý na jednom konkrétním nosiči.

Rozdílný přístup v péči o dokumenty

- z výše uvedených vlastností dokumentů zaznamenaných v digitální podobě plyne i rozdílný přístup v péči o dokumenty zaznamenané v analogové podobě a o dokumenty zaznamenané v podobě digitální.

Rozdílný přístup v péči o dokumenty

- dokument zaznamenaný v analogové podobě je pevně svázán s nosičem, a se zánikem nosiče zaniká i konkrétní dokument. Můžeme mít pouze kopie původního dokumentu. Dokument zaznamenaný v digitální podobě nezaniká se zánikem nosiče, za předpokladu, že je v časovém intervalu kratším než fyzická a morální životnost nosiče převeden na nosič nový. Popřípadě převeden do nového formátu.

Rozdílný přístup v péči o dokumenty

- zjednodušeně lze říci, že dokumenty můžeme podle těchto vlastností rozdělit na dokumenty v materiální podobě, které jsou pevně svázány s materiálním nosičem a dokumenty v nemateriální podobě, které nejsou pevně svázány s jedním materiálním nosičem.

Otázka pravosti dokumentů

- u dokumentů v materiální podobě velmi jednoduchá věc, neboť jakákoli změna informace, znamená vždy fyzické poškození nosiče,
- u dokumentů v nemateriální podobě se na první pohled může zdát problém jen obtížně řešitelný.

Otázka pravosti dokumentů

- problém u nemateriálních dokumentů však není neřešitelný,
- mají totiž dvě velmi výhodné vlastnosti z pohledu řešení jejich autenticity:
  - a) zanechávají digitální stopy,
  - b) velmi jednoduše u nich lze aplikovat tak zvaný systém veřejné kontroly.

Žádné přepodepisování, žádné přerazítkování!!!

- právní doměnka pravosti dokumentů v digitální podobě, je definováno v zákoně 499/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů v § 69a, odstavec 8).

Právní domněnka pravosti

- neprokáže-li se opak, dokument v digitální podobě se považuje za pravý, byl-li podepsán platným uznávaným elektronickým podpisem nebo označen platnou elektronickou značkou osoby, která k tomu byla v okamžiku podepsání nebo označení oprávněna, osoby odpovědné za převedení z dokumentu v analogové podobě nebo změnu formátu dokumentu v digitální podobě nebo osoby odpovědné za provedení autorizované konverze dokumentů a opatřen kvalifikovaným časovým razítkem. Ustanovení věty první se vztahuje i na dokumenty vzniklé z činnosti původců, kteří nejsou určenými původci.

System veřejné kontroly

- informační systém datových schránek i centrální registr konverzí je typickou ukázkou zavedení systému veřejné kontroly do procesů elektronického úřadování.

Digitální stopy

- zanechává dokument v digitální podobě po celou dobu svého životního cyklu v hojné míře.

„Neprokáže-li se opak.....“

- ten kdo by chtěl opak prokazovat měl by k tomu zdrojů více než dost,
- v konečném důsledku lze konstatovat, že pozměňování dokumentů v digitální podobě je mnohem obtížnější než dokumentů klasických.

Stěžejní legislativní změny týkající se nakládání s dokumenty v nemateriální digitální podobě, které přináší zákon 300/2008 Sb. a novela zákona 499/2004 Sb.

- zavedení bezpečného, důvěryhodného a právně průkazného přenosového kanálu,
- konverze a převod dokumentů,
- právní fikce pravosti dokumentů v digitální podobě,
- sjednocení výstupních datových formátů.

Zákon 300/2008 Sb.

- zavedení bezpečného, důvěryhodného a právně průkazného přenosového kanálu,
- autorizovaná konverze dokumentů.

Novela zákona 499/2004 Sb.

- sjednocení výstupních datových formátů,
- sjednocení požadavků na IS pracující s dokumenty,
- právní fikce pravosti dokumentů v digitální podobě.

Novela archivní legislativy

- Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů
- Vyhláška o podrobnostech výkonu spisové služby
- Národní standard pro elektronické systémy spisové služby

Novela archivní legislativy

Sjednocení základních formátů

PDF/A

jako **výstupní datový formát** statických textových a kombinovaných textových a obrazových dokumentů v digitální podobě **ze systémů spisové služby** vykonávaných elektronickou formou za použití výpočetní techniky a jako datový formát statických a kombinovaných dokumentů v digitální podobě připravovaných pro předání do Národního digitálního archivu

Novela archivní legislativy

Sjednocení základních formátů

PNG, TIFF (r.6) a JPEG

jako **výstupní datový formát** statických obrazových dokumentů v digitální podobě **ze systémů spisové služby** vykonávaných elektronickou formou za použití výpočetní techniky a jako datový formát statických obrazových dokumentů v digitální podobě připravovaných pro předání do Národního digitálního archivu

Novela archivní legislativy

Sjednocení základních formátů

MPEG-1, MPEG-2 a GIF

jako **výstupní datový formát** dynamických obrazových dokumentů v digitální podobě **ze systémů spisové služby** vykonávaných elektronickou formou za použití výpočetní techniky a jako datový formát dynamických obrazových dokumentů v digitální podobě připravovaných pro předání do Národního digitálního archivu

Novela legislativy

Sjednocení základních formátů

MP2, MP3 a WAV

jako **výstupní datový formát** zvukových dokumentů v digitální podobě **ze systémů spisové služby** vykonávaných elektronickou formou za použití výpočetní techniky a jako datový formát zvukových dokumentů v digitální podobě připravovaných pro předání do Národního digitálního archivu

Novela řeší problém autenticity ED

- Neprokáže-li se opak, **dokument v digitální podobě se považuje za pravý**, byl-li podepsán platným uznávaným elektronickým podpisem nebo označen platnou elektronickou značkou osoby, která k tomu byla **v okamžiku podepsání** nebo označení oprávněna, osoby odpovědné za převedení z dokumentu v analogové podobě, nebo změnu formátu dokumentu v digitální podobě, nebo osoby odpovědné za provedení autorizované konverze dokumentů a opatřen kvalifikovaným časovým razítkem.

■ Význam a dopady standardu

- významné usnadnění implementace eGovernmentu v ČR a komunikace v rámci zemí EU,
- přináší výčet standardizovaných metadat, důležitých pro předávání dokumentů v digitální podobě a jejich následnou archivaci,
- má zaručit, že systémy, které jsou s ním v souladu, jsou v celé EU na stejné úrovni.

Národní standard

- vychází z evropského standardu,
- zmocnění o jeho vydání v novele zákona,
- vydává MV ve svém věstníku.

Národní standard

- jeho přílohou je též metadatový model, který nám stanovuje potřebná metadata pro dlouhodobé a důvěryhodné ukládání dokumentů v digitální (elektronické) podobě.

Dlouhodobé a důvěryhodné ukládání elektronických dokumentů

děkuji za pozornost

Oskar Macek